

6. Петлін І. В. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Західному регіоні України. Вісник Львівського інституту економіки та туризму. 2008. № 3. С. 210–213.

Іщук Л., к.е.н, доц.,
Олексюк О., студент 4 курсу,
Луцького НТУ
м. Луцьк, Україна

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ЕКОЛОГІЧНУ ПОЛІТИКУ

Збереження й відтворення навколишнього природного середовища є стратегічним завданням будь-якої держави відповідно до багатьох міжнародних конвенцій і угод. Проте, щоб забезпечити як найефективніше виконання цього стратегічного завдання необхідне об'єднання як зусиль уряду так і зусиль громадськості.

Екологічні громадські організації є досить поширеним явищем у нашому суспільстві, і їх створення почалося ще за часів УРСР. Переломним моментом став вибух на Чорнобильській атомній електростанції у 1986 р., який спровокував широку зацікавленість в екологічному житті держави, і утворення масштабних еко-організацій. Однією з таких організацій є створена у 1987 році перша неурядова громадська організація «Зелений світ», у якій, діячі культури та науки наголошували на важливості питань захисту довкілля. Зі здобуттям Україною незалежності явище створення громадських екологічних організацій здобуло тільки більшого розвитку і тепер в Україні створюються все нові еко-організації. Зокрема: комітет порятунку Дніпра та малих рік; неурядова організація «Дитина і довкілля»; Національний екологічний центр «Довкілля»; Кримська асоціація «Екологія і світ»; «Мама-86» (екологічна організація матерів, яка має лабораторію для дослідження здоров'я дітей); «Екоправо» (мережа еколого-правових організацій Львова, Києва, Харкова, що здійснюють діяльність у сфері застосування юридичних норм стосовно довкілля); Українська екологічна ліга «Зелене досье» (школа юних екологів-журналістів); молодіжна організація «Зелена Україна»; Всеукраїнська спілка врятування від Чорнобилів.

Традиційно роль громадських організацій у нашій країні визначалась як допоміжна щодо діяльності державних органів влади й управління різних рівнів. Ну і звичайно однією з найвпливовіших екологічних організацій України є «ГрінпісУкраїна», заснована як національне відділення всесвітньовідомого «GreenpeaceInternational», котра проводить кампанії, спрямовані на захист природних ресурсів, за енергозбереження та розвиток альтернативних видів енергетики, проти ввезення на територію України шкідливих речовин тощо [2].

Але, незважаючи на надані права впливу громадських організацій на екологічну політику держави, і сферу охорони навколишнього природного середовища, характерним є те, що конкретних механізмів для громадських організацій якимось чином контролювати державні контрольні (наглядові) органи

і критикувати їх навіть не передбачалось, оскільки самі ці організації розглядалися лише як придаток останніх. Однак у процесі своєї діяльності і самопізнання громадяни й громадські організації прийшли до розуміння, що вони не повинні залишатися придатком державних органів, виконувати їхні доручення. Таке розуміння в умовах поступової демократизації суспільства призвело до перших конфліктів між громадськими організаціями та державними органами. Спочатку були звернення, намагання змінити окремі дії органів влади, потім – відкриті виступи проти будівництва окремих об'єктів та за закриття вже діючих [3].

Цей конфлікт між владою та громадськими організаціями має місце і досі, адже значна частина екологічно значущої інформації отримується громадськими організаціями шляхом спостережень. Особливістю названих суб'єктів є те, що в процесі визначення стану навколишнього природного середовища і його компонентів вони не обмежені якимись процесуальними чи територіальними рамками, а також часом. Ця діяльність може не мати цілеспрямованого характеру, може відбуватись одноразово чи періодично. Неабияку роль відіграє й внутрішня мотивація (висока громадська активність, турбота про чистоту навколишньої природної території тощо). А державні службовці через об'єктивні та суб'єктивні фактори часто обмежені в можливостях щодо своєчасного реагування на порушення екологічного законодавства. Вони не можуть, а за деяких випадків не мають бажання, у повному обсязі компенсувати громадянам і громадським організаціям шкоду, які в ході своєї діяльності виявляють порушення екологічного законодавства, а саме: джерела забруднення або його наслідки (мастильні плями, сміття), протиправну діяльність певних осіб (самовільне використання природних об'єктів, порушення правил користування ними) [3].

Отже, функціонування екологічних громадських організацій в екологічному житті держави є досить ваговою складовою, але і має певні проблеми. Вирішення цих проблем повинно бути застосовано зокрема органами державної влади, адже більшість протиріч виникає з боку тієї ж влади, яка за певних обставин гальмує вплив еко-організацій на їх діяльність.

Для вирішення цих проблем запропоновано, зокрема законодавчо закріпити право громадських організацій у сфері екологічного контролю, не лише з боку нагляду, а й з можливістю бути таким собі екологічним інспектором, який у разі беззаперечного порушення екологічних норм та порядку зможе його зафіксувати та подати у вищі інстанції, без звернення до відповідних органів влади. Наприклад, якщо член громадської екологічної організації виявить беззаперечний, неконтрольований та незаконний скид відходів на одному з об'єктів, він зможе обминути малоефективні, або ж безрезультатні звернення до місцевих органів влади, для ініціювання перевірки об'єкта, а буде сам виступати як суб'єкт, який здійснив таку перевірку, але лише за наявності беззаперечних доказів. Таким чином, весь процес притягнення винуватців за незаконне забруднення до відповідальності буде пришвидшено, а також це допоможе розвантажити органи влади від самостійної перевірки таких недобросовісних суб'єктів. Ще одним позитивним аспектом такого рішення є те, що зменшиться корупція в екологічних

справах, адже, як правило в громадських організаціях, учасники більш зацікавлені в вирішенні наявних проблем, і при виявленні порушення не стануть «заминати» справу. Тобто виключивши з ланцюга екологічного контролю перевірку органів влади, можна ефективніше боротися з викидами та скидами недобросовісних громадян.

Ще одним з можливих варіантів вирішення наявної проблеми є надання екологічним громадським організаціям права голосу при вирішенні як місцевих, так і загальнодержавних екологічних питань та проектів. Так якщо, для прикладу, якийсь суб'єкт господарювання хоче побудувати завод з небезпечними відходами, то дозвіл на розгортання цих потужностей надають не тільки органи влади, а й громадські організації. Проте для уникнення спекуляцій, та психологічних факторів з боку організацій, всі рішення ухвалені цими організаціями повинні бути обговорені з тими ж органами державної влади.

Таким чином, надання екологічним громадським організаціям більше прав та можливостей з боку нагляду та контролю за екологічним становищем регіону, дозволить ефективніше протидіяти забрудненню навколишнього природного середовища.

Використана література:

1. Конституція України від 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
2. Ковпак Л. В. Екологічні проблеми в діяльності українських громадських організацій. *Український історичний журнал*. 2013. №4. С. 63-67;
3. Іванков Р.Ш. Роль і місце громадськості в екологічному управлінні. 2015. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12IRSHGEU.pdf>.

Карлін М., д. е. н., проф.,
СНУ ім. Лесі України,
м. Луцьк, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ В ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ОБМЕЖЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У КРАЇНАХ ЄС: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вступ. З кожним роком все гострішою стає така проблема як потепління клімату, що вимагає від світового співтовариства негайних заходів щодо її вирішення. Для цього передбачено ряд обмежень у діяльності підприємств, особливо для тих, які найбільше продукують парникові гази. Тому економічний розвиток підприємств в ХХІ столітті буде все більше залежити від врахування фінансово-кліматичних ризиків, які виникають внаслідок обмежень, що накладаються міжнародними організаціями та окремими країнами на бізнес. Особливо ці обмеження прискореними темпами реалізуються в країнах ЄС, з якими українськими підприємствами здійснюються основні експортно-імпортні операції. Тому важливо їх виявити та врахувати у діяльності цих підприємств.

Основна частина. Основними міжнародними документами щодо регулювання використання кліматичних фінансів є Кіотський протокол, дія якого закінчується 2020 р., та Паризька кліматична угода, яка прийде на зміну вказаному протоколу. Згідно них в країнах ЄС прийнято ряд еколого-економічних